

Фінансово-економічна безпека бізнесу: основні підходи та методи оцінювання

Ольга Чумаченко,

*к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки та фінансів,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: OlgaCh@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0003-3404-3976*

На розвиток бізнесу впливають такі чинники як територіальні, міжнаціональні та регіональні конфлікти; нестабільна політична і соціально-економічна ситуація в країні; недосконалість законодавства, криміналізація суспільства, шахрайство, корупція та багато інших. Все це різко актуалізує проблему забезпечення фінансово-економічної безпеки підприємства.

Економічна безпека є доволі складною категорією, яка в тому числі включає багато складових безпеки, таких як: фінансова, інтелектуальна, екологічна, політика-правова, ресурсна, соціальна, силова та багато інших. При цьому, економічна безпека сама являється складовою загального поняття «безпека».

Можна виділити три основні підходи щодо визначення сутності поняття «фінансово-економічна безпека бізнесу», а саме:

- Функціональний – захищеність фінансово-економічних інтересів від зовнішніх і внутрішніх загроз (здатність їх виявити, усунути та нейтралізувати).
- Статичний – стан фінансово-економічного розвитку, який характеризується збалансованістю, стійкістю, стабільністю функціонування підприємства відповідно до його стратегічних цілей.
- Ресурсний – здатність фінансово-економічної системи забезпечувати безперервне виробництво та відтворення достатнім обсягом матеріальних, трудових і фінансових ресурсів [2].

Серед основних методів оцінювання фінансово-економічної безпеки можна виділити наступні:

- індикаторний підхід (полягає у порівнянні фактичних та критично-порогових значень показників або індикаторів фінансової безпеки підприємства);
- ресурсно-функціональний підхід (полягає у оцінці використання фінансових ресурсів або оцінці ефективності, усталеності та незалежності фінансової діяльності підприємства);
- програмно-цільовий або комплексний (полягає у визначенні загального стану фінансової діяльності підприємства на основі оцінки фінансової стійкості підприємства через коефіцієнти сталості, платоспроможності, оборотності активів, оборотності капіталу, рентабельності та отриманні узагальненої, комплексної оцінки рівня фінансово-економічної безпеки підприємства [2];
- визначення інтегральних показників за допомогою економіко-математичних методів та моделей (полягає у розрахунках за допомогою методу сум, методу рівняння розвитку, методу оцінки середньої геометричної та інших методів економіко-математичного програмування) [3];

- метод «золотого правила фінансування» (полягає у порівнянні строків залученого капіталу та строків «замороження» капіталу в необоротних та оборотних активах підприємства, вважається, що перша складова не повинна бути меншою другої складової) [1];

- інші підходи (полягають у оцінці окремих, вузьких складових фінансово-економічної безпеки або ймовірності банкрутства підприємства).

Науковці відмічають наявність окремих недоліків у кожному з зазначених методів (підходів) визначення рівня фінансово-економічної безпеки, серед них можна відмітити:

- застосування різних за змістом коефіцієнтів, індикаторів, критеріїв оцінювання фінансово-економічної безпеки, складність проведення окремих розрахунків через відсутність потрібних бухгалтерських та статистичних даних;

- наявність суб'єктивних експертних оцінок, які іноді мають високий ступінь неточності;

- вузьконаправленість окремих розрахунків та оцінок, що можуть не відповідати узагальнюючим, системним підсумкам стану фінансово-економічної безпеки підприємства;

- плинність граничних значень, особливо тих, які залежать від стану зовнішнього середовища;

- неврахування взаємозв'язку між фінансовою безпекою та її загрозами;

- оцінка фінансово-економічної безпеки підприємства носить короткостроковий характер, як правило поточний або ретроспективний, а в ідеалі повинен враховувати зміну рівня фінансової безпеки й на майбутнє.

Отже, практика функціонування та наукові дослідження доводять, що переважна більшість українських суб'єктів господарювання потребують обґрунтованої та дієвої методики оцінки й управління фінансовою безпекою [4].

Проведений аналіз теоретичних узагальнень сутності поняття «фінансово-економічна безпека бізнесу» вказує на відсутність унітарного концептуального визначення цієї складної, багатоаспектної категорії, і водночас, на відсутність фундаментальних розбіжностей щодо інтерпретації його економічного змісту.

Також особливо, залишаються дискусійними питання оптимального вибору критеріїв оцінки, системи показників (індикаторів), методичних підходів оцінювання фінансово-економічної безпеки підприємства.

Ключові слова: безпека; фінансово-економічна безпека бізнесу; методи оцінювання; індикатори фінансової безпеки; фінансові інтереси.

Список використаних джерел

1. Грушко В.І., Наконечна О.С., Чумаченко О.Г. *Фінанси: Підручник*. Київ : Видавництво Ліра: К, 2019. 600 с.
2. *Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів економічних і юридичних спеціальностей усіх форм навчання / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.М. Фролова; [С.М. Фролов, О.В. Козьменко, А.О. Бойко та ін.]. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. 332 с.*

3. Чернега О.М. Критерії та показники фінансово-економічної безпеки підприємства. Науково-методичні аспекти забезпечення економічної безпеки : монографія / за загальною редакцією док. екон. наук, професора І.О. Кузнецової. Одеса: Атлант, 2013. С. 56-61.
4. Румик, І. (2020). Контролінг у системі управління фінансовою безпекою підприємств. Вчені записки Університету «КРОК», 4(60), 47-56. DOI: <https://doi.org/10.31732/2663-2209-2020-60-47-56>